

ÉLETTÜNK

XXXV. évf. 10. szám (35. Jg. Nr. 10)

Az európai magyar katolikusok lapja

2003. október

II. János Pál pápa

A SZEGÉNYSÉG ELLEN

Üzenet a Turizmus Világnapjára

„A turizmus eszköz a szegénység elleni küzdelemre, munkaalkalmak létrehozására és a társadalmi összhang megteremtésére” - utalt üzenete elején II. János Pál pápa a turizmus idej, szeptember 27-én esedékes világnapjának témájára. A szentatyja az egyház szociális tanításának, valamint a földünkön végbemenő változásoknak a fényében kívánja megosztani a kérdéskörrel kapcsolatos gondolatait elsősorban a katolikus hívekkel. A turizmus a társadalmi élet sajátos kifejezése, amelynek gazdasági, pénzügyi, kulturális következményei vannak, mind az egyének, mind a népek számára. Az idei világnap a minden földrészen létező szegénységre irányítja a nemzetközi közösség figyelmét. A szegénység drámája korunk egyik legnagyobb kihívása. Egyre mélyül a szakadék a világ különböző területei között, bár a rendkívüli tudományos és technológiai fejlődési fokot elérte emberiség rendelkezik a nyomor leküzdéséhez szükséges eszközökkel.

A pápa ismételt hangsúlyozza, hogy nem kevesek kiváltságos javát kell keresni, hanem mindenki életkörülményeinek javítására kell törekedni. Csak erre az alpra épülhet az a nemzetközi rend, amelyet valóban az igazságosság és a szolidaritás jellemez. A szentatyja leszögezte: „Nem maradhatunk közömbösek és télenek a szegénység és az elmaradottság láttán. Nem zárkozhatunk be saját önző érdekeinkbe, sorsukra hagyva számos nyomorgó testvérünket, akik közül sokan a nélkülözések miatt veszítik életüket. Megfelelő gazdasági, pénzügyi, műszaki és politikai megoldást kell találni erre a társadalmi és erkölcsi csapásra, mindig szem előtt tartva a valódi etikai és lelki értékeket.”

A szentatyja figyelmeztet: a turizmus fontos szerepet játszhat a szegénység elleni küzdelemben, mind gazdasági, mind pedig szociális és kulturális szempontból. A fejlődő országba látogató turisták ne használják ki kiváltságos helyzetüket a helyi lakosokkal szemben, hanem egyenlő méltóságú személyként kezeljék őket, törekedjenek kultúrájuk, történelmük megismerésére, a szolidaritás konkrét tevével nyújtsanak segítséget. A pápa idézte az Evangéliumot: „Boldogok a lélekben szegények” és rámutatott: ahogyan a Katolikus Egyház Katekizmusa emlékeztet rá, a Nyolc boldogság Jézus Krisztus arcát festi meg, kifejezi a hívek elhivatottságát. Súlyos hiba lenne, ha Krisztus tanítványai éppen szabad idejükben, turistaújk alkalmából felejtkezzenek meg erről. „Amikor életünket az Úr tanítása világítja meg, akkor arra törekszünk, hogy minden tevékenységünk, beleértve a turisztikakodást is, megvalósítsa a szeretet fantáziáját, amely szolidaritás tesz minket a szenvedőkkel, úgy, hogy a segítségnyújtás ne megalázó alamizna, hanem testvéri osztozás legyen. Ez a szolidaritás mindenekelőtt abban nyilvánul meg, hogy tiszteljük az adott ország lakosságát, kultúráját, a nép szokásait.”

Dr. Beer Miklós váci megyés püspök

ÉRTÜNK, MAGYAROKÉRT

Európa reménye és a Magyarok Nagyasszonya

Az idei esztendő sajátosan „kegyelmi idő” nekünk, magyaroknak. Talán nem túlzás, ha párhuzamot vonok az idei év és mondjuk: 1456. - Nándorfehérvár, vagy 1956. október 23. között. Amiben a hasonlóságot és a belső kapcsolatot látom, az nem más, mint az értünk való imádság. Értünk, magyarokért!

Személyesen éltem át az elmúlt hónapok alatt az egymásért való imádság örömet, békéjét. Amikor Szentatyánk, II. János Pál pápa a közép-európai országokat közös imádságra, az imádságban való találkozásra hívta meg ez év májusában, hitem szerint a Szentlélek Úristen indítására, kegyelmi ajándékot közvetített. A Közép-európai Katolikus Találkozó a történelemben, eddig páratlan módon, Ausztria, Csehország, Szlovákia, Lengyelország, Szlovénia, Horvátország, Bosznia-Hercegovina katolikusait velünk, magyarokkal az egymásért való imádság testvéri közösségébe hívta.

Ennek az ima-találkozóznak, „kegyelmi időnek” a csúcspontja lesz a közös zarándoklat 2004. május 21-23-án Mária-cellben. Ebben a tényben látom az a sajátos kapcsolatot, amit a címben megfogalmaztam: Európa Reménye és a Magyarok Nagyasszonya! Összetartozó fogalmak!

A Közép-európai Katolikus Találkozó jelmondata: „Krisztus - Európa Reménye”. A célja, értelme az egymásért való imádságnak nem lehet más, mint hogy Jézus Krisztus személyére irányuló hitben ezek a népek megújuljanak, megerősödjenek. Imádkozunk egymásért, hogy Jézus Krisztusban a mi nemzedékünk is megtalálja „az Élet forrását”.

Az apostolok Jézus Krisztus mennybemenetele után „valamennyien egy szívvel és egy lélekkel kitaróan vettek részt az imádkozásban az asszonyokkal, Jézus édesanyjával, Máriával és testvéreivel együtt.” Így várták a pünkösdi csodát, a Szentlélek eljövését. Ennek a Máriával való együttimádkozásnak a szent hagyománya él évszázadok óta Egyházunkban.

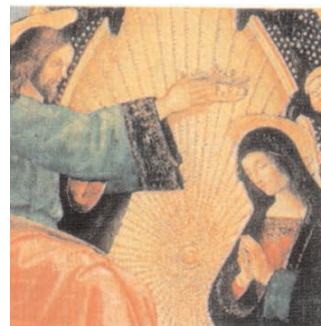
Mi magyarok, Szent István király példájában találjuk meg ősi gyökerét ennek a meggyőződésnek. A magyar történelem folyamán csorbítatlanul élt tovább nemzedékek egymásutánjában ez a tisztelet és ragaszkodás Jézus Krisztus édesanyjához, akit mertünk és boldogan merünk ma is „Magyarok Nagyasszonyá”-nak nevezni és imádságos énekünkben megszólítani.

Tavaly májusban ugyancsak Mária-cellben jártam, ahol Esztergom és Má-

A szentatyja kifejezte kívánságát, hogy a turizmus váljon egyre inkább a szegénység csökkentésének hasznos eszközévé, segítse elő az egyének és népek személyes és társadalmi érrettségét, a nemzetek, kultúrák és vallások együttműködését.

VR/MK

riacell testvérvárosi kapcsolatát pecsételtük meg közös imádságban. König bíboros volt a szentmise főcelebránsa abban a miseruhában, amit még Mátyás király adományozott a kegytemplomnak.

Pinturicchio, A Szűzanya megkoronázása, részlet, 1503.

Miközben felidéztem Nagy Lajos királyunk emlékét, aki sokat áldozott a templom gazdagításáért, a Szűzanya iránti közös tiszteletünket hangsúlyozta. Ott hallottam először ebben az értelemben említeni az osztrákok, magyarok, szlovákok, lengyelek évszázados Mária-kultuszát. Nem lehet véletlen, hogy idén a közép-európai katolikus találkozó gondolata ismét ezt Máriacellhez, a Szűzanyával való együttimádkozáshoz kapcsolja.

Miközben, mi magyarok, Jézus Édesanyját Magyarok Nagyasszonyaként emlíjük, tudván tudjuk, hogy az osztrákok „Segítő Máriának”, a lengyelek „Védasszonyunknak”, a szlovákok „Fájdalmas Anyánknak” nevezik ugyanőt.

Kegyelmi időként élem meg ezt az esztendőt, hogy megérthettük ezt a szellemi légkört, ezt a szemlélet-váltást, hogy együtt tudunk imádkozni egymásért ugyanahhoz a Patrónushoz, Urunk Jézus Édesanyjához, Máriához.

Évekkel ezelőtt ökumenikus imárában megkérdeztem egy református lelképásztort, hogy ő most jó lélekkel mit kér Istentől? Azt válaszolta: „azt, hogy ti jó katolikusok legyetek és maradjatok.” Mire én örömmel válaszoltam, hogy én is őszinte szívvel azért imádkoztam, hogy ők jó reformátusok legyenek és maradjanak. Akkor értettem meg, hogy mit jelent az együttimádkozás.

Amikor júliusban Bosznia-Hercegovinában a Közép-európai Katolikus Találkozó közös zarándoklatán a magyar katolikusok képviseletében Kupresben együtt misézünk a helybeli püspökökkel és papokkal, mi vendégek rövid köszöntőt mondtunk. A horvát és osztrák püspök után én a magyarok nevében köszöntöttem a több ezres hívő sereget. Köszöntöm lényege ez volt: „Budapest és Szarajevó mintegy 700 km távolságra van egymástól. Ha imádkozunk, mindnyájan Isten közelében vagyunk. Ha

pedig egymásért imádkozunk, akkor egymáshoz is közel jutunk. Ma itt Kupresben és otthon Magyarországon értekezünk. Kérünk benneteket, hogy augusztus 20-án és október 8-án, értünk magyarokért imádkozzatok.” Hiszem, hogy ők is így érezték, amikor lelkesen megtapsoltak. A Szűzanya kegyhelyei, ünnepei azok az alkalmak, amikor ezt a közös imádságot megélhetjük.

Kegyelmi esztendőként élem meg a Közép-európai Katolikus Találkozót, hiszen éppen azok a népek imádkoznak egymásért, akiket az elmúlt időben (főképpen Trianon után) egymás ellen lázítottak. Kegyelmi esztendőként élem meg ezt az évet, hiszen éppen az EU-csatlakozás előtt imádkozunk egymásért. Ismét párhuzamot vonok Szent István kora és a mi századunk között. Ahogy 1000 évvel ezelőtt Szent Királyunk a magyarországot a Boldogasszony oltalmába ajánlotta a Szent Korona képeiben, ma ugyanúgy égi segítséget és oltalmat kérünk nemzetünk számára a Magyarok Nagyasszonyától.

Az első pünkösdkor a Szentlélek megértette az apostolokkal Isten üdvözítő szeretetét. Megértették a Krisztuskövetés értelmét. Ma is ezért imádkozunk együtt, egymásért EU csatlakozás előtt álló népek, hogy a liberális világ-szemlélet el ne sodorjon és kétségbeesésbe ne taszítson bennünket. Kérjük Magyarok Nagyasszonyát, hogy ma is esdje ki számunkra a Lélek-kiáradás csodáját, hogy tiszta és erős hittel megtaláljuk Krisztus Urunkban a jövő, az európai jövő reményét. Kérjük Nagyasszonyunkat, hogy imádkozzon velünk és értünk, hogy a krisztusi értékrend szilárd alapján, rendíthetetlen szikláján megújuljon a magyar ifjúság, a magyar családok, az egész magyar nemzet. □

TOTUSTUUS

Október 16-án
pápává választásának
25.

évfordulója alkalmából
tisztelettel köszöntjük
II. János Pál pápát és
fokozott buzgóssággal
imádkozzuk:
Tartsd meg, Isten,
Szentatyánkat,
Krisztusnak helytartóját!

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

A lányom és a barátja (3)

Az ÉLETÜNK legutóbbi számaiban „A lányom és barátja” címen megtárgyaltuk kérdéshez hosszabb hozzászólás érkezett egy Köln közelében élő figyelmes olvasónktól. Gondolatai, már azok vita-indító jellege miatt is, megérdemlik, hogy olvasóink megismerjék azokat. A következőkben közöljük a hozzászólást, néhány rövidítéssel:

A hol hibáztunk? kérdésnél csak egy jobb van: hol fogunk hibázni, ha nem időben döntünk létfontosságú kérdésekben?

Nemcsak a serdülőknak, de már a gyermekeknek is időben szükségük van emelkedett célokra, amik eléréséért kitartóan dolgozniuk kell. Az unatkozó, céltalan, képzetlen fiatal kérelhetetlenül a szórakoztató ipar agyszugorító és test-ernyesztő hálójába kerül. Itt már csak a piackutatók és szabadelvévő lélekűbúvárok érdekei és jelszavai uralkodnak. Ezért kell a gyerekeket időben művészi, lehetőleg egyházi iskolába adni; kamaszkorban leghasznosabb egy nem koedukált, nagyvárostól távol eső, igényes internátus, ahol elegendő sport, zenei és egyéb művészeti képzés, de főleg az etikai ítéletkézség kialakítása áll a nevelés előterében. Lehet, hogy ennek megvalósítása egy bizonyos anyagi áldozatba kerül, de feltétlenül megéri.

A még kiforratlan, korlátokat nem ismerő ember ön- és közveszélyesen rohan a gyors függetlenség, pénz, hatalom és szerelem után. Ebben a stádiumban, bármennyire fájjon is kimondani, már nem segít a jól gondolt engedékenység és a cinkosság némasága. A bibliai tékozlófiú atyja sem hívta meg a léha társasá-

IMASZÁNDÉKOK

Októberre
1.

Imádkozzunk a fiatalokért, hogy lekésen és nagylelkűen kövessék Krisztust, aki az Út, az Igazság és az Élet, és mindig készek legyenek arra, hogy tanúságot tessenek róla ott, ahol élnek.

A fiatalok szívesen lelkesednek, szeretnek is lelkesedni: ez erőbedobást jelent egy, vagy több, leginkább jó és nemes cél érdekében. Másrészt, aki lelkesedik, általában nem egyedül teszi, hanem másokkal együtt hevül föl szíve az elérendő cél szolgálatában. Ennek elérésével egy kicsit jobb lesz, nemesebb lesz a világ.

Más oldalról nézve a dolgot, igen fontos a fiatalok körültekintő előkészülete és felkészülése a különböző életfeladatokra, pl. Krisztus követésére, és arra, hogy mi módon lesz számukra Krisztus az Út-évtizedeken keresztül - változó életlehetőségeken (pl. öregedés) át?

Keresniük kell, hogyan tudják átültetni Krisztus igazságát saját életükbe, s miként válik lassan - lassan lehetővé az, hogy életük Krisztushoz, az az Élethez közeledjen a kegyelmi egyesülésben?...

2.

Imádkozzunk az Egyházért: Isten ne hagyja, hogy hiányt szenvedjünk igen bölcs és szent pásztorokban, akik készek az Evangélium fényének terjesztésére a föld végső határáig.

E kérdés a keresztény közösségekhez szól általánosságban és egyenként is. Hosszú évtizedek megfigyeléséből származik a mondas: „Amilyen a nép, olyanok a pappai.” Élesemben kifejezve ez így hangzik: „Minden nép megérdemli a maga (világi és) egyházi vezetőit.”

got a házába, hanem imádkozva várt, míg a sorscsapások által belátóvá vált fia kijózanodva hazatért. Gyakran tragikus, de már nem megváltoztatható az ilyen módon eltévedt fiatal évek és az esetleges félárva unokák látványa, de járható harmadik út nincs. Lehet, hogy sokak számára az Arany János féle „ti leányok ne tegyétek!” ballada tömörségű, óvó figyelmeztetése „túlhaladott álláspont”. Az ilyen vélemény szerint a 6. parancsot nyilván ki kellene egészíteni egy 6/b, „barátnő/barát” §-al. Ezen „felvilágosult” reform után természetesen a többi 9-et is modernizálni kellene, hiszen ezek is az ókor letűnt idejéből származnak.

A mai ember testileg 12-14 éves korában biológiailag felnőtt, de lelkiileg gyakran 30 évesen is még a kései pubertással küzd. Ezen életszakaszban a ma lenézett, elmúlt korok emberei teljesítő-képességüket a család vagy a közösség szolgálatába állítva, már komoly feladatokat láttak el. Az is igaz viszont, hogy egy mai fiatalnak nem is lehet joggal a szemére vetni, ha egyértelmű etikai irányítás és személyre szabott követelmények nélkül mindenkor partnerével egyszerűen beleveti magát a szülők és a társadalom által engedékenyen-gondoskodóan megvetett ágyába. A baj csak az, hogy sok, ilyen módon biológiailag felnőtté válónál az infantilitás és a szenilitás közti átmenet egy esős, különben eseménytelen hétfőig következik be. Feltehetőleg ajánlatosabb a Szentatya idevonatkozó szavait időben a saját és a gyerekek szívébe vésní:

„A jelenlegi felfogás szerint... felnőttnek lenni teljes autonómiát jelent... az lenne felnőtt, aki nem ismer el normatív korlátokat, mindenkor saját tetszése szerint cselekszik és csak saját magát tartja szem előtt.” (Az Olasz Püspökök 35. Konferenciájához intézett beszéd 1992. március 14-én.)

„Az Istentől való elfordulás azon normális értékek elvesztésével jár, amelyek az emberi együttélés fundamentumát hivatottak képezni. Ezen hiánytértséget idéz elő, amelyet a féktelen konzumizmus kultúrája, helyesebben pszeudokultúrája kellene hogy elfedjen.” (Prédikáció Huelva-ban (Spanyolország), 1993 június 14-én.) „A hedonizmust, a válást, abortuszt, születéskorlátozást és fogamzásgátlást propagáló életfelfogás szöges ellentétben áll az isteni törvényekkel és az Egyház tanításával... Az Evangélium szellemében való élet magában foglalja az önmegtartóztatást, az életet védelmező magatartást, valamint azt a meggyőződést, hogy a házasság sérthetetlen és nem felbontható... A család a szeretet misztériuma, mivel Isten teremtő tevékenységének részét képezi.” (Találkozás a fiatalokkal Santiago de Compostelában 1989. augusztus 19-én.)

A szentségre - nevezük életsszentségrek is - való törekvés nem egyedül az emberi adottságoktól, a szentségre való képességektől függ. Szükséges hozzá a kegyelem.

Ugyanakkor a Mindenhatótól sem lehet számon kérni: mikor és mennyi bölcs, szent-életű papról gondoskodik Egyházában.

A bölcs és szentéletű lelkipásztorok a hasonló beállítottságú közösségekből fejlődni ki. Isten nem „állítja elő” a szenteket és bölcseket, de segítő kegyelmével mindig gondoskodik róluk, hogy bölcs és szent lelkipásztorokká legyenek... Isten kegyelme mindig a meglévő természetre épít.

Fejős Ottó

KRISZTUS: EURÓPA REMÉNYE

Szent István ünnepe Budapesten

Augusztus 20-án, első szent királyunk ünnepén délelőtt Seregély István érsek mondott ünnepi szentmisét a Szent István-bazilikában. Délután a hagyományoknak megfelelően kezdődött a szentmise, majd a Szent Jobb körmenet.

Az idei ünnep a Közép-európai Katolikus Találkozó rendezvénysorozatának részét képezte. Minden résztvevő ország - Ausztria, Magyarország, Csehország, Szlovákia, Lengyelország, Szlovénia, Horvátország és Bosznia-Hercegovina - egyháza képviseltette magát, püspökeivel és papjaival nemzeti zárandoklatunkon.

A Szent Jobb ünnepélyes oltár elé helyezése után, a szentmise megkezdése előtt Erdő Péter prímás, esztergom-budapesti érsek megáldotta a felújított, az ünnepre régi fényében tündöklő Szent István-bazilikát. A homíliát Christoph Schönborn Bécs bíboros, érseke mondta.

Christoph Schönborn bíboros homíliája Szent István ünnepén Budapesten:

Főtisztelendő prímás úr, kedves érsek úr, kedves testvérek a püspöki, papi, diakónusi szolgálatban!

Igen tisztelt államelnök úr, a magyar kormány és a társadalmi élet nagybecsű képviselői, mindannyian, akik ezt az isteniszerelelet televízió és rádió keresztül követik, kedves testvérek!

Megható alkalom számomra, hogy együtt ünnepelhetjük Szent István király ünnepét, és Bécs érsekeként Isten igéjét hirdethetem önöknek. Sajnos anyanyelvükön nem tudok szólni, de a hit közösségében beszélek, amely semmiféle nyelvi hátrát nem ismer.

A mai evangéliumban Jézus Krisztus döntés elé állít bennünket. Mindegyikünknek személyesen is találkozni kell ezzel a döntéssel, de közösségként is, családonként, településenként, nemzeteként, Európáknak is döntenünk kell: mire építsük a házat, ami az életünk? Mire építsük családunk, közösségünk, nemzetünk házat? Mire építsük a közös európai házat? Homokra vagy sziklára? Saját, gyakran zavaros ötleteinkre vagy Isten szavára? Csak az szilárd, ami Jézus szavának sziklaalapjára épül.

Sok vihar tombolt a magyar nép háza körül, és sok vihar zúdult rá: háborúk, megszállások, idegen hadseregek, mint felhőszakadás és áradat ömlöttek országukra (vö. Mt 7, 25), és mégis, a ház megállt, és áll ma is. Ma is szilárd!

Több mint ezer éve döntötte el István király, hogy saját életének házat és népe házat Krisztus szavának sziklaalapjára építi.

A 68-as generáció szabadság-bálványa, a minden létező irányba vezető összes út mindenkor nyitva tartása, mindennemű elkötelezettség kerülése csak azért, hogy mindig minden megszerezhető maradjon, az Éden-i kígyó sugallata. Márpedig tartósan boldog csak az lehet, aki megfogadja a krisztusi intelmeket:

„A szűk kapun menjete be! Tágas a kapu és széles az út, amely a romlásba visz - sokan bemennek rajta. Szűk a kapu és keskeny az út, amely az életre vezet - kevesen vannak, akik megtalálják” (Mt 7, 13-14).

Lehet, hogy kicsit elvontnak tűnik a javaslat, de foganatosab, mint a mai pszichológusok fecsegése.

Frank Miklós - Z. A.

Sokszor fölmerül a történelmi rejtély, hogyan volt ez lehetséges, hogy a magyar nép és a magyar nemzet ezer éven át egy különösen mozgalmas történelem minden viharában kitartott. A mai ünnepen sokan tanúsítják, hogy ez Szent István dönésének köszönhető, aki saját életét és népe életét a keresztény hit alapjára és a katolikus Egyház Rómával egybefont, világszerte elterjedt közösségének alapjára építette.

Ma Magyarország hosszú történelme új szakaszának küszöbén áll. Mire építi a jövőjét? Engedjék meg, hogy három rövid gondolatot vázoljak, ami bennünket, Közép-Európa püspökeit mozgatott akkor, amikor közös „Közép-európai Katolikus Találkozóra” hívtunk, amely jövő májusban, Máriacellenbén érte el csúcspontját, és ott zárul le. Három szempont vezetett bennünket éppen ebben az időben, amikor az egyesült Európa mind világosabban körvonalazódik: Mint keresztényekre, különösen is ránk van bízva a kiengesztelődés szolgálata. Népeink újabb története tragikus feszültségekkel, mérgező ideológiákkal, gyilkos háborúkkal és népiirtásokkal van tele. Milyen alapokra épülhetne az egyesült Európa, ha nincs közöttünk, népeink között megbocsátás, bocsánatkérés, kiengesztelődés. Jézus Krisztus a mi békénk és kiengesztelődésünk. Az ő bűneinket megbocsátó irgalmas szeretete az egyetlen valóban tartó remény a XX. század rettenetei után.

1. Európa a nagy kereskedelmi útvonalak mentén fejlődött. Nagy térség a szellemi, kulturális, üzleti, tudományos kreativitás számára. Európa azonban egyessége kontinens is, amely hihetetlenül erős és erős lelki, szellemi forrásból él. Ezen források nélkül Európa gyorsan kiszáradna, sivataggá válna. A Közép-európai Katolikus Napok évében Bosznia, Horvátország, Ausztria, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia, Csehország és Magyarország püspökei kölcsönösen országuk nagy zárandoklataira hívnak, hogy új erőt merítsünk a szentség forrásaiból.

2. Újra és újra megindít, amikor látom, hogyan nyer erőt Európa a régi szent helyekből, és hogyan törnek elő mindig új források a régi talajból. Lourdes-ot, vagy Fatimát említeném, de Lagiewnikot is Krakkó mellett, ahonnan a szentatya éppen egy éve (2002. augusztus 17-én) bocsátotta ki a magával ragadó felhívást, hogy a remény sziklaalapjait alapjaként érjen el minden embert Isten végtelen irgalmának örömhíre, amit Jézus ott Szent Faustina nővéren keresztül adott.

3. Bennünket, püspököket az a meggyőződés vezet, hogy minden kereszténynek küldetése és feladata dolgozni Európa épületén, építeni a közös házat. Most az alapok lefektetése van soron. A mi felelősségünk is, hogy II. János Pál pápa szavával a „felebaráti szeretet találékonyságával” odahassunk, hogy Európa az emberi méltóság megbecsülésének, az élet tisztelgetésének, mindenekelőtt a kicsikre, a szegényekre és gyengékre irányuló figyelemnek a térsége maradjon, és mindinkább az a váljon.

Ha Magyarország tovább építkezik arra az alpra, amit Szent István lefektetett, akkor áldással lesz Európa számára, az egyesült Európa is megőrizi eddig örözt önazonosságát, és semmilyen vihar és áradat nem fogja szétrombolni. Ehhez a teremtő bizalomhoz segítse önöket Szent István közbenjárása.

Krisztus áldja meg és védelmezze Magyarországot! Magyarok Nagyszónya könyörögj érettünk! Szent István könyörögj érettünk! Ámen.

Borbándi Gyula

AMIT A HAZÁRÓL TUDNI KELL

Németh László „A tanügy rendezése” című 1945 őszén készült munkájában azt írta, hogy az iskolának „az egész nemzet alá kell közös alapot” adnia. Részletesen ki is fejtette, hogy az iskolának és a tanításnak milyen reformjára lenne szüksége ahhoz, hogy ezt a célt elérje. Az író az egymást kiegészítő és szervesen összeálló ismeretek rendszerében gondolkodott. A tantárgyak eredményes oktatását egymással összefüggésben és nem egymástól különállóan képzelte el. Amolyan „Gesamtkunst”-ban gondolkodott, amelyben az ismeretek a közös mondanivalót, ebben az esetben a minden magyar számára kívánatos alpműveltséget szolgálják.

Amikor a „Haza, a magasban” című, a külhoni magyar diákok „magyar nemzetiségét”, vagy másként, magyar tárgyú ismeretkincsét gyarapítani szándékozó tankönyv kétszáz-kétszáz lapos két kötetét mind nagyobb elégedettséggel forgattam, nem szabadultam attól a benyomástól, hogy itt a kiadó és a szerzők olyasminek a megközelítésére törekedtek, amire a múlt század közepi világágás után a magyar tanügy reformján elmélkedve Németh László is gondolt. Jelen esetben kiadó és szerzők a külhoni magyar iskolákat és tanulókat tartották szem előtt, de úgy vélem, a példa, vagyis a szóban forgó mű követésre méltó és annak megfontolására érdemes, nem rendszerszerűt-e magyarországi iskolákban is.

A mű a külhoni magyar diákok részére kiírt tankönyvi pályázaton első helyezést ért el. Megjelentetését mind az Oktatási Minisztérium, mind az Illyés Közalapítvány anyagilag támogatta. Kiadására a Leszák Sándor által vezetett lakiteleki Antológia Kiadó vállalkozott, előállítása ugyanott, az Agócs Sándor által igazgatott nyomdában történt. Mind a kiadó, mind a nyomda elsőrangú munkát végzett. A két kötet széde, nyomása kitűnő, a gazdag színes képanyag (majd minden lapon található egy vagy két kép) párhát ritkító és kitűnően illusztrálja az érdekes, világosan megírt szövegeket. Elsőrangúak az ugyancsak színesen nyomott térképek és tájképek. A korrektorok munkáját dicséri, hogy csak egyetlen sajtóhibát találtam, pedig korábbi, sok évtizedes szerkesztői gyakorlatom folytán különleges érzékem alakult ki sajtóhibák, elírások észrevételére. A szövegek szabatosak, tömörek, homálytól mentesek. Egyetlen csúnya mondatot fedeztem fel. Az I. kötet 7. lapján: „A török kor, majd az utána következő évtizedek valóságos népvándorlást jelentenek”. Fáradt lehetett a korrektor, hogy nem javított bele.

Jók és szépek az irodalmi szemelvények. A sok vers, prózarszlet dicséretes. Rövidségükben, tömörségükben igen tanulságosak és szemléletesek a történelmi, földrajzi, néprajzi, természetrajzi ismeretetek, amelyek sok fontos tudnivalókat igazítanak el, másfelől Nyugaton megismert tények, adatok, jelenségek magyar megfelelőivel szembevetik. A két kötet tartalmát csak címszavakkal lehet érzékeltetni, annyi mindenről esik bennük szó és minden esetben képekkel, ábrákkal illusztrálva meglehetősen változatosak a megközelítések.

Az I. kötetben rövid tájékoztatást találunk a magyar őstörténetéről, a magyarok szomszédairól, hatvan lapon a magyarság történetéről, Árpádtól kezdve az 1848-as szabadságharc végéig, a magyar nyelv történetéről, majd több mint nyolcvan lapon, eligazító szemelvényekkel a nagyrészt 19. és 20. századi magyar irodalomról, azután összefoglaló tájékoztatásokat a határon túli és külhoni magyarok-

ról, valamint a magyar művészetek (épzészet, festészet, szobrászat, zene, film) végül a sport fejlődéséről, jelentősebb teljesítményeiről és alakjairól. A II. kötetben kapunk választ arra a kérdésre, hogy „mi a magyar?” Eligazító fejtegetések a nemzetről és nemzetjellemről, a nemzeti jelképekről (címer, nemzeti színek, nemzeti ünnepek, himnusz, jelképvilág), jelentős és neves magyarokról. Utána mintegy ötven lapon földrajzi, néprajzi, honismereti adatok. Majd a magyar történelem eseményei a kiegyezéstől a második ezredfordulóig.

A „Magyar nyelvismeret” című fejezetben szó van a magyar beszédéről és írásáról, a magyar nyelv jelenéről és feltételezett jövőjéről. Egy további fejezetben magyarra fordított nyelvtanilag megmagyarázó jegyzetekkel a magyar költészet jelentősebb alkotásaiával szembesülünk, Janus Pannoniustól kezdve Nagy Lászlóig. „A külhoni magyar diaszpóra” című fejezet, tájékoztatót nyújt a világban élő magyarok számáról, jelentősebb alakjairól, szervezeteiről, intézményeiről és teljesítményeiről. A kötetet Magyarország külképviseleteiről, külföldi kulturális intézeteiről és néhány országos intézményéről készült adattár zárja.

Noha a műről nyert összehasonlítás, mint már ebből az ismertetésből is kivehető, mindenképpen pozitív, mégis helyénvalónak látszik néhány kritikai észrevétel. Ezt ne tekintse a kiadó kákn csomót keresésnek, legfeljebb javaslatnak, milyen korrekciók lennének kívánatosak újabb kiadások esetén. „Királynő a magyar trónon” a címe a Mária Teréziáról szóló fejezetnek. Ebből a gyanútlan olvasó arra gondolhat, hogy ő volt az első magyar királynő. Holott, volt elődje, mégpedig Nagy Lajos király lánya, Mária, aki 1382 és 1395 között ült a magyar trónon. A II. kötet 72. lapján Wass Albert író neve tévesen Vassként szerepel. A 95. lapon az áll, hogy „2001-ben II. János Pál pápa Romzsa püspököt a szentek sorába iktatta.” A valóságban Romzsa Teodor görög katolikus püspököt, aki szovjet gyilkosok áldozata lett, a pápa boldoggá avatta. Ugyane kötet 96. lapján azt olvassuk, hogy a párt főtitkárát - mármint a Kisgadatpártét - , Kovács Bélát a nyílt utcáról rabolták el szovjet katonák.” Ez nem nyílt utcán történt, hanem lakásán. Nagy Ferenc memoárjaiban (Küzdelem a vasfüggöny mögött, Budapest 1990.) így emlékezett vissza a történetre. Jelentették neki, hogy Kovács Bélát a politikai rendőrség Andrássy úti házából, ahová önként ment kihallgatásra, szovjet katonai gépkocsin vitték először lakására, a Váci utcába, amelyet addigra szovjet katonák már lezártak. „Egy civilel öltözött orosz tábornok vezetésével vöröskatonák hatoltak be a házba - írta a volt miniszterelnök -, megszállták a lépcsőházat és Kovács Béla egész lakását, s így vitték haza.... megrémült családjához. Ott kihirdették előtte a hadsereg-főparancsnokság letartóztatási parancsát. Utána házkutatást tartottak, Kovács Béla iratait magukhoz vették, s azután Kovács Bélát is elhurcolták. Nem engedték meg, hogy feleségével beszéljen.”

Visszatérve a kötet apró tévedéséhez, nem felel meg a valósnak, ami a 171. lapon olvasható, nevezetesen az, hogy a Svájcban alakult Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem „alapítója volt Szabó Zoltán”. A Londonban élő író jó barátságban volt a szervezet vezetőivel, rokonszenvezett a Szabadegyetem céljaival, eljárt évi tanulmányi napjaira és többször előadást tartott, vagy felszólalt. Az alapításban azonban, noha helyeselte, nem vett részt, alapítója semmiképpen nem volt.

ISMERJÜK MEG PAPJAINKAT

Ismerjük meg papjainkat című sorozatunkban bemutatjuk a nyugat-európai magyar lelképásztori szolgálatban működő papjainkat. Bemutatásuk egyben meghívó arra, hogy a külföldön lakó, esetleg ideiglenesen külföldön tartózkodó magyarok, illetve magyarul beszélő fiatalok, tanulók, munkakeresők Magyarországról, a Kárpát-medencéből vagy a világ bármely országából, igénybe vegyék lelképásztori és egyéb szolgálataikat távol a hazától, az idegenben.

Gyúrács István SJ a Rottenburg-Stuttgart-i egyházmegyében élő magyar katolikusok egyházi közösségének, a stuttgarti Magyar Katolikus Misszió vezetője. Megbízottját dr. Gebhard Fürst püspöktől, a Rottenburg-Stuttgart-i egyházmegye főpásztorától kapta és az kiterjed az egész egyházmegye területére. Szolgálatát főállásban végzi. A Magyar Jezsuita Rendtartomány tagja.

Gyúrács István

Gyúrács István 1937. október 4-én született Barcs községben. Elemi iskoláit szülőfalujában kezdte, majd Pécsen folytatta a Pius Gimnáziumban. 1956-ban érettségizett a pécsi technikai szakiskolában. 1957-1963-ig a pécsi egyházmegye kispapjaként teológiai tanulmányokat folytatott a győri egyházmegyei szemináriumban. 1963. június 23-án Kisberk Imre székesfehérvári püspök pappá szentelte a pécsi székesegyházban a pécsi egyházmegye szolgálatára. Káplánként szolgált: 1963-1964-ig Nagynyáradon, 1964-1965-ig Nagydorogon, Tolna megyében, 1965-1966-ig ismét Nagynyáradon.

1966-ban Nyugatra távozott. Előbb Svédországban, aztán Norvégiában élt. 1967. július közepén a magyar jezsuita rendtartomány növendékévé belépett az Észak-Német Jezsuita Provincia noviciátusába Ascheberg-ben, Münster közelében. 1968-1971-ig filozófiai tanulmányokat folytatott Pullachban a jezsuiták főiskolájában. 1971-1974-ig az innsbrucki egyetem teológiai fakultásán teológiát tanult és a Sillgasse-i jezsuita rendházban lakott, közben mintegy 3/4 évet kiegészítő magyar lelkész szolgálatot végzett Stockholmában. 1975-1979-ig különösen Pázmány műveit tanulmányozta. 1979-ben elkezdte a jezsuitáknál szokásos harmadik próbációt Berlinben. 1979-1981-ig egyetemi lelkész Erlangenben. 1980-1981-ig Kastlban a fiúintézmény vezetője és hittantanár.

Végül néhány szót még e kitűnő tankönyv szerzőjéről. Alföldy Jenő kritikus és szerkesztő írta mindkét kötetben az irodalmi tárgyú elemzéseket és válogatta össze a szépirodalmi anyagot. Háromi Péter történész, tanár a szerzője a magyar történelmet bemutató két nagy fejezetnek. Kiss Gy. Csaba tanár, tudományos kutató, író foglalkozott a magyar nemzet sajátosságait és a szomszédokkal való kapcsolatát érintő kérdésekkel. Végül Bakos Istvánra hárult mindaz, amit az említették kívül e két gazdag kötet még tartalmaz. A tárgyköröket tekintve a leg-talább körül érdeklődést élesztette ki. Ő foglalkozik egyébként a mű megjelenését követő tennivalókkal, annak az érdeklődésnek és figyelemnek a felkeltésével, amelyet ez az értékes munka megérdemel.

Reméljük, a „Haza, a magasban” eléri célját és eljut mindenhová, ahol szükség lehet rá azoknak a nemes céloknak az elérésére, amelyek a munkát illették. Mindenképpen egyet lehet érteni a szerzőkkel és a kiadással abban, hogy „a magyar nyelv, illetve a magyarságismeret oktatása akkor lehet eredményes, ha meg tudjuk győzni gyermekeinket arról, hogy saját érdekükben áll magyarságuk megtartása. Akik két kultúrában is otthon lehetnek, sokkal jobban megállhatják majd a helyüket az életben, mint akik csupán egyetlen kultúra szellemében nevelkednek”. □

Dr. Tarnay Brúnó bencés utódaként, 1981. szeptember 1-től 2002. augusztus 31-ig magyar lelkész Weingartenben, a weingarteni Magyar Katolikus Misszió vezetője és a magyar katolikusok lelkésze a Rottenburg-Stuttgart-i egyházmegye déli területének 13 esperesi kerületében. Itt szerkesztette a „Weingarteni levél”-t, amely 1981-2002-ig, általában negyedévenként

850 példányban jelent meg. Élénk karitatív tevékenységet folytatott. Segélyekkel támogatta magyar testvéreinket Erdélyben, különösen Székelyudvarhelyen és Csíkszeredában, de segélyeket szállított Magyarországra és Kárpátaljára is.

2002. szeptember 1-i hatállyal dr. Gebhard Fürst püspök kinevezte a stuttgarti Magyar Katolikus Misszió élére és megbízottját kiterjesztette az egész egyházmegye területére, miután a weingarteni magyar missziót egyesítette a stuttgartival. Azóta Stuttgartban szerkeszti az 1976. januártól megjelenő „Barátom” című havi lelképásztori körlevelet 550 példányban és az 1998. szeptembertől negyedévenként megjelenő stuttgarti Értesítőt, amelyet rendszeresen 1950 példányban postáz a stuttgarti egyházmegyében élő magyar, ill. magyarul beszélő híveknek.

Néhány írása jelent meg az ÉLE-TÜNK-ben és a Schwäbische Zeitung-ban. „Pázmány Kalauzának latin fordítása és a wittenbergi válasz” címmel tanulmányt közölt a „Pázmány Péter emlékezete halálának 350. évfordulóján” (Róma, 1987., 389-398. oldal) című gyűjteményes kötetben.

Magyar szentmiséket tart rendszeresen:

- Balingen - Frommernben minden hó első szombatján 17.00 órakor a St. Paulus-templomban, St. Paulusstr. 2;

- Schwäbisch Gmündben minden hó első vasárnapján 9.30-kor a St. Leonhard kápolnában, Aalenerstr. 2;

- Stuttgartban minden hó első vasárnapján 15.00 órakor a Hl. Bruder Klaus-templomban, Albert Schäffle Str. 30;

- Friedrichshafenben minden hó második szombatján 18.00 órakor a St. Elisabeth-kápolnában, Werastr. 23;

- Weingartenben minden hó második vasárnapján 10.00 órakor a 14 Nothelferkápolnában, Ravensburgerstr. 39;

- Böblingenben minden hó második vasárnapján 15.30-kor a St. Bonifatius-templomban, Kopernikustr. 1;

- Reutlingen - Orschel - Hagenben minden hó 3. szombatján 19.00-kor a St. Andrea-templomban, Nürnbergstr.;

- Ludwigsburgban minden hó 3. vasárnapján 9.30-kor Schlosskapelle, Innerer Schlosshof;

- Eislingenben minden hó 3. vasárnapján 15.00-kor Liebfrauenkirche, Eberhardstr. 30;

- Biberachban minden hó 4. péntekén 18.00-kor a Spitalkirche-ben, Museumstr.;

- Heidenheimben minden hó 4. szombatján 16.00-kor a Dreifaltigkeitskirche-ben, Verdstr. 13;

- Ulmban minden hó 4. vasárnapján 10.30-kor Kinderhaus St. Maria, Zeitblomstr. 41. 2. Hauseingang;

- Heilbronn - Horkheimben minden hó 4. vasárnapján 15.30-kor a Hl. Geist-templomban, Heilbronner Weg 17;

Érdeklődni: Ungarische Katholische Mission - Magyar Katolikus Misszió, Pfizerstr. 5, 70184 Stuttgart, P. Gyúrács István: telefon: 0711/2367417; handy: 00 49 172 8341813; E-mail: ung.kath.mission.stuttgart@t-online.de http://home.t-online.de/home/ung.kath.mission.stuttgart/index.html

Cserhádi Ferenc

Gyermekeknek

HÍV A TANULÁS

A nyár gyorsan elrepült, élményei már csak emlékeztetünkben élnek. Szívesen gondolunk vissza a Balaton hús habjára, a kerékpártúrákra, a cserkésztestvérekkel töltött vidám táborozásra. De most mindannyian érezzük keserű-édeskés ízt annak, hogy megkezdődött az új tanév.

*Mikor először mennek iskolába
Az elsősztályos kisgyerekek,
Illatot hint az ős minden virága,
Amerre lépnek, dalok csengenek.*

*Mikor először mennek iskolába,
Szívükben bűvös áhítat terem,
Küárul nékik a mesék világa,
Hol betűk nyílnak kéklő tengeren.*

*Mikor először mennek iskolába,
Nekik köszön a szeptemberi ég
Őket kísérik, arany fényben ázva,
A szőlőfürttel terhes venyigék.*

*Mikor először mennek iskolába,
A tücsök tüzes, friss nótába kap,
Mind hevesebben szól a citerája.
Meggimogatja hajukat a nap.*

(Keszthelyi Zoltán, Elsősztályosok)

Fiataloknak

ÚTJELZŐK

Még egy igen hosszú út áll előttem. Lassan beesteledik, a sötétség mindent betakar. Ráadásul még a kőd is leszáll. Az úttest még sötétebbnek látszik, a középvonalat is csak sejtetni lehet. A gépkocsi fény-szórói küszködnek a sötétséggel. Bevallom, kellemetlen érzés fog el minden alkalommal, amikor ilyen körülmények között utaznom, vezetnem kell... De milyen jó, hogy vannak útjelzők! Az út szélén sorakozva, fényvisszaverő jeleikkel biztonságot, bátorságot adnak. Pontosan jelölik, hol van az út széle, s ha a megszokottnál lassabban, óvatosabban is, de célohoz vezetnek... Ilyen mostoha körülmények között, csak hálások lehetünk az útépítőknek... Mert ha világos van és süt a nap, alig gondolunk az útjelzőkre, észrevétlenül maradnak az előgöttünk, csak az út, a sebesség, a cél a fontos... Fontosságuk, életmentő szolgálatuk csak akkor derül ki újra, amikor esteledik, amikor fáradni kezdünk s az utazás egyre nehezebbé válik.

Úgy érzem, hasonló helyzetben volt evangéliumi történetünk fiatal embere is: „Jó Mester, mit kell tennem, hogy elnyer-

Bevallom, mindig nagy örömet jelent az újbóli találkozás osztálytársaimmal, Lacival, Marcsival és a többiekkel. Az iskolakezdet egyben az újrakezdés lehetősége is, eltűnnek a régi osztályzatok, minden nebuló új lappal indulhat, meg számtanból és fizikából is! Egy kis szorgalommal bizonyára kijavíthatjuk a múlt tanév nem annyira sikeres osztályzatait.

Az ember igazi kincse nem a testi erő, hanem az értelem. Milyen szegény, ha valakire azt mondják, műveletlen buta ember. Gondoljunk szüleinkre, akik napról napra szorgalmasan végzik feladataikat munkahelyükön és a családban is. Nekünk gyerekeknek legfontosabb munkánk a tanulás. Nem elég az értelem, kitarató szorgalomra is szükség van.

Ezért arra kérjük a Szentlelket, segítsen legyőzni lustaságunkat, erősítse meg akarunkat, sokszorozza meg szorgalmunkat. Lelkiismeretünk által szüntelen figyelemmel arra a kötelességünkre, hogy becsülettel végezzük iskolai feladatainkat.

Ehhez kívánunk mindenkinek sok örömet az új tanévben. Különös szeretettel köszöntjük az először iskolába indulókat.

Judit néni

jem az örök életet” - kérdezi Jézustól (Mk 10, 17-27). Az Úr válaszában a parancsokra emlékezteti... Meglepő ismét a fiatal ember válasza: ő ezeket már gyermekkor óta ismeri és megtartotta. Valami mást keres, egy újabb kihívást, feladatot, amit újra sikeresen megoldva, biztosan, zökkenő mentesen haladhat előre útján az örök élet felé. A parancsok, az útjelzők úgy tűnik már nem is olyan fontosak, vagy annyira megszokottak lettek, hogy észrevétel nélkül maradnak el mellettünk... „Menj, add el, amid van...” Ez már igazi kihívás, feladat! Jézus a lelkébe látva, felismeri mire van igazán szüksége... Az ifjúnak, mert igen gazdag volt, ez már sok volt. Ő nem így gondolta, nem ennyire radikálisan, mindenéről lemondva, mennyei kincseket gyűjtve, követni a Mestert...

Az örök élet felé vezető utunk hűségese kísérői a parancsolatok. Helyettük újra s újra valami mást, különlegesen keresni nem szükséges. Bármennyire ismerjük és megtartjuk azokat, újra felfedezni, átélni, nagy feladat egy egész életre.

Pál atya

DIÁKSEGÉLYEZÉS SZABADKÁN

A szabadkai Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesületet (KODDE) tizenhárom éve alapította meg egy lelkes csapat: pedagógusok, jogászok, nyugdíjasok és más foglalkozású, elhivatottságot érző emberek. A civil szervezet fő feladata a Szerbiában tanuló szegénysorsú, magyar ajkú kitűnő és jeles előmenetelű középiskolások tanulóit és egyetemi hallgatókat anyagi támogatása. Az Egyesület segítséget nyújt a kisebbségi sorban élő magyar diákoknak Vajdaság egész területéről, hogy minél nagyobb esélyük legyen a szülőföldön megmaradni, önazonosságukat megőrizni, kultúránkat, hagyományainkat ápolni.

A KODDE független minden politikai és vallási csoportosulástól, és kizárólag a magyar fiatalok érdekeit tartja szem előtt. A kérelmek elbírálásánál a tanulmányi eredmény és a szociális helyzet a legfőbb mérce. Induláskor 25 sze-

génysorsú, jól tanuló magyar diákon tudott segíteni, míg a 2002/2003. évi tanévben a csaknem 1000 segélykérő közül 514 tanuló támogatott ösztöndíjjal. Anyagi helyzete azonban ma egyre kilátástalanabb. A gazdaság katasztrofális helyzetben van. Egyes helyi önkormányzatok, a történelmi egyházak, vállalkozók, sőt alig tengődő nyugdíjasok segítik az Egyesületet. A külföldi alapítványok és szervezetek, egyházi közösségek napról-napra kevesebbet adakoznak. Az ösztöndíjak összege nagyon szerény, de ennek kifizetése is nehézségekbe ütközik. Egyre nehezebben tudják összehozni a diákok támogatására előirányzott havi 6.000 Euró dinárértékét. A vajdasági magyar diákok támogatásával segítjük a délvidéki magyarországi megmaradását. Bővebb tájékoztatást találunk az Egyesület honlapján: www.kodde.org.yu

Dr. Benkovic Mária, Essen

ÚTON

Jegyet váltottam a Bécs-Budapest-i EC vonatra, a helyjeggyel pedig biztosítottam, hogy a termes kocsis nem dohányszórt részében teszem meg a néhány órás utat. Már csak az volt a gondom, hogyan viszem fel a két nehéz táskámat. Segítségért keresve megakadt a szemem egy erős, vállas fiatalemberen. Nem csalódtam. Kérésemre udvarias igennel választott. Most már ketten vártuk a késő vonatot. Végül begördült, de olyan pimasz módon, hogy az én 51-es vagonom csak integetett nekem. Nem futhattam utána, a vonat kérése miatt sietnünk kellett. Csak arra volt időnk, hogy segítőt felnyomja a táskáimat a dohányszórt ES fülkés vagonba. De mit bántam én - akkor. A lényeg: fent voltam, csomagostól. Hogy szünet nélkül dohányszórt, ivó, üvöltöző, rikoltozó fiatalok tömegébe kerültem, az csak kb. két perc múlva derült ki.

Azt mondják, sok emberből kibújik a másik (vagy az igazi?) énje abban a pillanatban, hogy utas lesz belőle. Nos, a budapesti ifjúsági zenés sziget-fesztiválra utazók nem parádéztak „igazi” énjükkel. Nem általánosítottak. Voltak közöttük helyes, fülbevalós, orr- és száj-karikás, köldök-mutogató, cigarettát sodró, mértékkel ivók is, de ezek inkább összerendeztek a gondolatra, hogy „azokkal” sátorozzanak együtt a fesztiválon.

Hegyeshalomban a rendkívül udvarias határőrök letessékelték néhány háziaságot, mert nem volt rendben a papírjuk. A fesztivál kiküldöttei végigjárták a vonatot és útbaigazító listákat, térképeket osztottak ki. Egy térképet még én is kaptam. „Felfüstölt” lényemnek jól jött a tájékoztató. Új irányba terelte a figyelmemet. A térképen a Margit-szigettől északra, az Óbudai-sziget és a Téli kikötő közötti részen nagybetűs cím hirdette az esemény színhelyét: Sziget Fesztivál 2003. Bőngészve a tájékoztatót megdöbbenem az angol fordítás buktatóin. (Erre már nem telik?)

Egyébként a fesztivál nagy siker volt. Igaz, anyagi hasznot nem jelentett a fővárosnak, de a fiatalság remekül mulatott. Őt nap megfeszített takarítás után pedig a sziget ismét magára ismerhetett...

Következhetett a PLAGÉ, a Szajnaparti homokozót majmoló Duna-parti Beach. Miért ne? Ami jó Párizsnak, miért ne lehetne siker nálunk is. Mert mi az a tíz millió Forint, amibe a kéthetes mulatság került (bevallva) és ez csak a megteremtése ennek a fából vaskarikának. Igazán sajnálom, hogy a főváros mindenható ura nem hallotta a fejére zúduló kérészetlen szavakat, amelyekkel (többek között) a teljes Duna-parti szakaszon átírányított forgalom miatt elhalmozták.

De szép volt a párizsias Budapest. Enyhe szellő borzolta a jellegzetes magyar fák, a nagy ládákban felállított pálmák lombját. A napozásra szánt Dunapartot vastagon beborították homokkal, a pestiek szerint „a kutyák öröme”. És mindezt belépődíj nélkül élvezhette, aki nem bánta, hogy a hőségétől sújtott városban még intenzívebben izzadjon és tegye ki magát a nap perzselő, káros sugarainak. Igaz, „ingyért” mehetett oda, a pénztől azonban sikerült megszabadulnia, ha volt és ha akart. A mindenféle jót árusító sátrakkal a napnál is „forróbb” volt az áruk ára. Rövid két hétre - csekélyke tíz millióért! (A Nép hangja: Van itt pénz elég. Jut belőle még külföldre is! - Mi az, maga nem olvas újságot? Nem nézi a tévét, hogy ilyen csodálkozva néz rám? Még ilyen! Hol él Maga?)

De mi lesz a Plage/Beach eltakarításával? „A pálmákat új helyre viszik” -

nyugtattott meg a tv., de hová szállítják a kutyák budját? Ki örül a „használt” homoknak? Egy sokat tapasztalt honfitárs szerint: Ne fájjon a maga feje, felhasználják majd azt „egyesek”. Megvan itt mindennek a „helye”. Csak nem magánál és nem nálam...

Plage és Beach. Budapestén járok? A járóelők megjegyzéseit illetően: Igen. Az üzletek, éttermek, áruházak felirataiból következtetve: Nem. De nem csak a fővárosban van így, a legtávolabbi vidékeket is elérte az „ár”. Mert ki ne lepődne meg, amikor a Nyírség egyik kis falujában a jó öreg korcsmáros kocsmáján azt látja, hogy PUB; és a Balaton-parti feliratok között szennzációs ritkaságnak számít, és valósággal ujjongásra kész, amikor az idegen nevek áradatában megkapja a szememet a PÁKÁSZ TANYA jelzése!

Elgondolkoztam. Az járt az eszemben, hogy míg a közvetlen határainkon túli, magyarok lakta területeken azért dolgoznak, nem egyszer harcolnak, hogy a magyar feliratok IS szerepeljenek, itt-hon felelőtlenül bánunk az értékeinkkel, oda dobunk mindent, még az anyanyelvünket is? Vagy az idegen feliratok (akaratlanul) csak azt húznák alá, amivel napról-napra szembesítenek: jó úton haladunk. Sikeresül kiárusítani az országot... (Ottlétem alatt 12 kastélyt ajánlottunk fel az araboknak és felröppent a hír, hogy két világhírű ménesünket is piacra dobjuk...)

Bitskey Ella, Sarasota, FL

Mi lesz belőletek kis roma-gyerekek?

Világos nappal hat kis kollégistát (11-15 évesek) megtámadott, közrefogott kilenc romagyerek (10-15 évesek) s követelték, hogy adják át a pénzüket. Ebből persze verekedés támadt, ütöttek arcba, gyomorba, két diákot még egy cigarettával megkínóztak... Mi lesz belőletek kis romák, ha mindnyájan cigarettáztok, verekedtek, zsaroltok? Lehet így rajtatok segíteni? Pedig ti is iskolába jártok, tanítanak benneteket, mindenki azt akarja, hogy jó, helyes, udvarias, tehetséges fiatalok, felnőttek legyetek! Mért nem akarjátok?

(A Rózsák Terei Evangélikus Kollégium igazgatónőjének leveléből idézte a „Magyar Narancs”.)

Elgondolkoztató népmozgalmi mutatók?

A népességfogyás mértéke több mint 40 százalékkal nőtt 2003. január-márciusában az előző év ugyanezen időszakához képest. Útgyoszólván minden népmozgalmi mutató aggasztó képet mutat az egy évvel korábbihoz képest. A házasságkötések, az élveszületések száma csökkent, a halálozásoké emelkedett. Az idei első negyedévében mintegy 6 ezer házasságot kötöttek, de négyszázzal kevesebb esküvőt, mint 2002 első három hónapjában. Összesen 23 ezer gyermek született, nyolcszázzal kevesebb, mint a tavalyi év ugyanezen időszakában. Idén a vizsgált három hónapban több mint 37 ezer lakos hunyt el, tehát 4 ezer fővel többen haltak meg, mint 2002 első negyedévében. A születések mintegy 3 százalékos csökkenése és a halálozások 10 százalékos emelkedése folytán a népességfogyás mértéke meghaladja a 40 százalékot. A hazai magyar népesség lélekszáma - a nemzetközi vándorlási tendenciát is figyelembe véve - 10 millió 128 ezer fő (A Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatójából).

Madridi levél

TÁRSADALOM, MŰVELŐDÉS, VALLÁS

Szeptemberben megindult a tanítás és gyakorlatilag is életbe lépett a közoktatás színvonaláról szóló, új törvény. Ennek megfelelően továbbra is van „Társadalom, művelődés, vallás” elnevezésű tantárgy. Felekezeti (katolikus) és nem felekezeti változatban adják, az utóbbiban történelem vagy filozófia tanárok azok számára, akik „nem akarnak hittanra járni”. Az előbbit pedig, mint eddig is, az állam által fizetett, de az egyházi hatóság által kijelölt hittanárak. Egyes témák azonosak: a vallás jelentősége a társadalomban és a művelődésben, a főbb vallások, így a mohamedán és az izraelita ismeretése, mások természetesen különböznek. A katolikus vallás alapvető tanításai, a szertartás és a Szentírás mellett a magasabb osztályokban a tanulók megismerik az Egyház álláspontját olyan kérdésekben, mint az abortusz, az eutanázia és halálbüntetés.

A negyedszázada beállott, nagy politikai változások, - az alkotmányt 1978-ban hagyták jóvá, - a katolikus megszűnt államvallás lenni és már nem volt kötelező hittoktatás. (Korábban az volt az egyetemen is „a nemzeti szellem nevelése” és a testnevelés mellett. A diákság tréfásan „a három Máriáról” beszélt utalással Jézus kínszenvedésének leírására: ott jelenik meg mellélakaként három Mária. Így mellékanyagok voltak az említettek, de akadályozhatták az egyetemi hallgató rendszeres előmenetelét. É s sorok írja akkor még nem volt spanyol állampolgár és erre való hivatkozással nem vette fel őket.)

A rendszerváltozás után a hatalmon lévő Demokratikus Középpárt lehetőséget adott rá, hogy hittan helyett etikát válasszanak, ami nem is volt rossz megoldás, a következő szocialista kormányzat azonban más véleményen volt. Megszűnt az egység, különböző dolgokkal kísérleteztek s arra is akadt példa, hogy sakkozni tanítottak. Végül a Néppárt vezetése alatt megszűnt a Társadalom, művelődés, vallás. Most az újítás abban áll, hogy teljes értékű tantárgynak ismerik el, osztályozzák és a kiérdemelt jegyet figyelembe veszik az átlagjegy kiszámításánál, mely fontos pl. az egyetemi felvételnél.

Bár úgy látszott előzetes megbeszélésük folyamán, hogy ezt a megoldást a Szocialista Párt is elfogadja, most sok kritikus hangot hallattak: volt aki „nacionál-katolizmusról”, „a kötelező hittoktatás újrabevetéséről” regélt. A másik oldalról viszont azt hangsúlyozták, hogy a vallási jelenség a történelem fontos része s a kereszténység ismerete nélkül a közönség számára érthetetlenek a misztériumjátékok, Bach kantátái és a múlt századok festészetének jelentős része. Eltekintve attól, hogy olyan tantárgy, melyből nem osztályoznak, az iskolában eleve halálra van ítélve. A vallás, - vonták le a végső következtetést, - a szellemi élet, a művelődés része, a kereszténység pedig a nyugati hagyományé. Nélküle múltunk érthetetlenül válik.

Különböző országos átlagban a tanuló, - illetve a szülők, - 80%-a dönt a felekezeti (katolikus) vallástanítás mellett, bár számuk a felsőbb osztályokban csökkenő irányzatot mutat. Ez azért is figyelemre méltó, mert a rendszeresen mészérel járók és szentségekhez járulóik száma 20% körül mozog.

A témáról folytatott sajtóvitában azt is megtudhatjuk, hogy a Szocialista Munkáspárt főtitkára is gyermekeit eddig beíratta „hittanra”.

Rónai Zoltán

ÚJ FELADATOK ELŐTT A KERESZTÉNYDEMOKRATÁK

Több oka is volt annak, hogy a rendszerváltás után a kereszténydemokrata politika nem tudott számottevő közéleti tényezővé kialakulni.

Az első legfontosabb ok az volt, hogy az 1947-es, utolsó - mondjuk még relatív legális demokratikus választáson - a híres-hírhirdet „kék-cédulás” szavazáson a Demokrata Néppárt (közismerten Barankovics-párt) Giesswein Sándor, Prohászka Ottokár, P. Kerkai politikai, társadalmi hagyományai, valamint XIII. Leo „Rerum novarum” című, korszerű elvi eligazításai alapján a Kommunista Párt példátlan agressziója és az AVO bünszövetkezet terrorja közepette 62 képviselővel az ország legnagyobb pártja lett. De Rákosi Mátyás még a Moszkvában megfogalmazott forgatókönyv alapján valahogyan összeférelt egy quasi többséget és ugyanakkor kíséreltetett arra, hogy Barankovicsot és a Demokrata Néppártot ígéretekkel (és), majd megfélemlítésekkel Mindszenty érsek-bíborossal szemben kijátssza. Barankovics legközelebb és veszélyeztetett képviselő társai (köztükk e sorok írja is) drámai veszedelmek között átjutottak az akkor már leaknásított Vasfüggönyön. Az otthon maradtakra pedig börtön, láger (Kistarcsa, Recsk), vagy deportáció, szerencsésebb esetben rendőri felügyelet várt.

Ismeretes, hogy a marxista-kommunista diktatúra előbb a nyílt egyházüldözés eszközeivel, majd a perfid békepapi mozgalom diabolikus eszközeivel, a katolikus református felekezeti iskolák államosításával, társadalmi mozgalmak, egyesületek, Kalot, KIE ect. a katolikus közélet, sajtó-könyvkiadás felszámolásával, nemkülönben a papnevelés likvidálásával megsemmisítette azt a keresztény társadalmi közeget, amely szinte automatikusan lehetetlenné tette egy keresztény szellemi elit kialakulását. Most az

ún. rendszerváltás után 13 évre tapasztalhatjuk, milyen döbbenetes ennek a keresztény társadalmi közegnek a hiánya.

A négy évtizedes kommunista uralom alatt felnőtt három olyan nemzedék, amely nem ismeri az evangélium tanítását és természetesen, sem a keresztény egyházak történelmi szerepét és jelentőségét, és amelynek nincs keresztény kultúrája.

A másik oka pedig az volt, hogy a keresztény politikai erőktől joggal aggódó liberál-szocialista pártoknak sikerült a keresztény politikát szétbomlasztani. Ezt a lelkes, de tapasztalatlan naiv keresztény párti vezetők csak későn vették észre.

A nemrégiben elhunyt dr. Varga László, a legitim Néppárt elnökének következetes jogászai munkájával sikerült a keresztény-pártot az egységbontóktól megszabadítani.

Nos, a Kereszténydemokrata Néppárt országos választmánya megválasztotta Semjén Zsolt volt államtitkárt, országgyűlési képviselőt a KDNP elnökének. A tehetséges, fiatal dr. Semjén integere emberi jellemével, népszerűségével, politikai kultúrájával, valamint kitűnő diplomáciai készségével, az egyházi hatóságok bizalmával nagy ígérete a keresztény magyar politikának. Semjén Zsolt magvas, rövid beszédében rámutatott, hogy a keresztény pártunk vissza kell térni eredeti gyökereihez. Meg kell teremteni egy baloldali és jobboldali szélsőségtől mentes, kiegyensúlyozott, stabil politikai közéletet. A keresztény demokrata párt valjára a tradicionális morális és etikai értékeket, és nyomatékosan ápolni akarja a családi egységet, valamint a szociális igazságot. Biztosítja az egyház jogait és szabadságát, és Európára tekintve elkötelezi magát a nemzeti érdekek és értékek ápolására és védelmére.

Gy. Pethe Ferenc, Badacsony

A LA-PAZI ANGYAL

A német katolikus egyház már jó ideje közismert nagyvonalú adományairól és karitatív akcióiról. A bolíviai Szivárvány kezdeményezés azonban még ebből a jeles átlagból is kiemelkedik. Az apátlan-nyáttalan utcagyerekekről először az újságból értesült a feketeerdei Rottweil falucska plébánosa, Josef Neuenhofer. Elhatározta, hogy nyugdíjba vonulása után tesz valamit értük. Egykori házvezetőnőjével együtt adomány-gyűjtésbe kezdett, majd az első valamire való összegből a bolíviai fővárosba, La Pazba utazott és azonnal megkezdte szervező munkáját.

Előbb a lányok számára fodrászszalont, a fiuknak pedig asztalosműhelyt létesített, hogy munkalehetőséghez juttathassa őket. Ezt egy már nagyüzemi szintű mosoda és virágkeresztés követte. A nagyszámú utcagyerekek azonban további álláslehetőségre volt szükség, így sütödét alapított, amelyből idővel az egész fővárosra kiterjedt pékség-láncolat lett és a különlegességként kínált perec, valamint barna kenyér olyan keresett lett La Pazban, hogy a busz nyereségből újabb befektetésekre is telt. A kezdeményezés híre gyorsan elterjedt Neuenhofer plébános szűkebb hazájában, Baden-Württembergben is és a tar-

tomány miniszterelnökének annyira megtetszett az akció, hogy a 60. születésnapjára rendezett nagyszabású fogadás résztvevőit arra kérte, ne ajándékkal érkezzenek, hanem adakozzanak inkább a Szivárvány bankszámlájára. De a plébános sem rest hazalátogatásai során előadó és pénzügytörő körutakat tenni, vett-tett képekkel bizonyítva, mit ért el eddig és mik a további tervei. Az eddig befolyt másfél millió euróból az Európai Unió bevonásával elegendős kórházat nyitott. Ebben működik La Paz első tomográfiai berendezése. Az utcagyerekek, de a nincstelen szegények is ebben az ultramodernül felszerelt kórházban ingyenes kezelésben részesülnek, míg a többi ágyat fizetőképes betegekkel népesítik be, és a túltek befolyó összegeket ismét karitatív célokra fordítják. A nyugalmazott plébánosnak persze vannak irigyei is, akik nem az önmagukért beszélő intézményeket és az álláshoz juttatott egykori utcagyerekeket nézik, hanem a pontos elszámolásokat böngészik, no meg tudálcós ötletekkel próbálják csorbítani a szinte egyedülálló kezdeményezést, de mégsem tudják eltántorítani, Josef Neuenhofer a felebaráti szeretet dél-amerikai gyakorlásától.

Vincze András

Londoni levél

GYÁRIMUNKÁS LÁNYT AVATNAK BOLODOGGÁ

Skóciának eddig csak egy női szentje volt, Szent Margit, aki 1045 körül a magyarországi Nádasdon született. Mint tudjuk, apja, Edward herceg vetődött Magyarországra, aki Ágotát, I. András királyunk rokonát vette feleségül. Tizenegy éves lányukkal, Margitával azután visszaköltöztek a szigetországra. Margit később III. Malcolm skót uralkodó feleségéeként segítette a hit terjedését, ezért avatták szentté. A skót reformáció idején holttestét átvitték a spanyol Escorial palota kriptájába, jelenleg ott nyugszik.

Királyné után munkáslány lehet Skócia második női szentje. Margaret Sinclair éves szemeset leányként, kilencgyermekes, nyomorgó edinburghi családba született 1900-ban. Tizenegy éves volt, amikor beállt inasnak egy bútorgyárba és felháborodva tapasztalta, milyen mértékben kizsákmányolják a munkásnőket. Hamarosan belépett a szakszervezetbe és a munkásérdekkezők szószóljája lett. Emiatt sűrűn kellett munkahelyet változtatnia. A társadalmi igazságot kívánta megvédeni mély vallásossága is inspirálta. Huszonhárom éves korában Londonba utazott és Mária Franciska nővér néven felvételt nyert a Klarissza apácarendbe. Két évvel később tuberkulózisban meghalt. Apácátársai szerint ibolyaillat szívárgott a kopsorsójából, mikor a kápolnában az oltár előtt felavatalozták. A mindössze huszonöt évet élt, légies, széparcú munkáslányunk már szakszervezeti aktivista korában nagy híre volt, halála után pedig legenda alakult ki körülötte. A londoni Kensal Green temetőből hívei követelésére tetemét hazaszállították Edinburgba. Sírjához sűrűn jártak ki a hívek mennyei közbenjárásért imádkozni bakaikban. Szeptemberben, pápai engedéllyel, másodízben is újratemetik az ifjú apácát, mert a sírja széles domboldalon volt, és a hozzá imádkozók sokat dideregtek. Földi maradványai annak az edinburghi Szent Patrik plébániatemplomnak az oldalkápolnájába kerülnek, ahová kislánykorában oly sokat járt misére.

Hívei azt állítják, hogy Margaret Sinclair holtában már legalább tucatnyi csodát tett. A televíziós műsorairól egész Angliában közismert Jimmy Saville is írt az egyházi illetékeseknek, elmondva, hogy gyerekkori súlyos betegsége idején születéig végösszebeszélésű a szentéletű Mária Franciskához imádkoztak és gyógyulásait ennek tulajdonították. A Vatikán az eddigi csodákat azonban még nem ismerte el. A Szentatyja érdeklődéssel fordult a gyárimunkásból lett apaca élet-története és legendája felé, támogatná szentté avatását, de egyelőre azt kérte Edinburg és St. Andrews érsekeitől, hogy szólítsa fel a skót katolikusokat: imádkozzanak Mária Franciska által tett, több tanu által megerősíthető csodáért. Ugyan-e a boldoggá avatáshoz csoda, a szentté avatáshoz pedig újabb csodának nevezhető jelenség szükséges. Ezek a jelenségek a hagyomány szerint annak a bizonyítékai, hogy az illető a mennyországban van és képes közben járni Istennél a földről hozzáfördülők érdekében.

II. János Pál pápa több szentet avatott, mint bármely más elődje (bizonyos, hogy majdan ő is csatlakozhat a szentek karához). Mi az előfeltétele annak, hogy a Vatikán mérlegelje a boldoggá szentté avatás esélyeit? Rendszerint egyházmegyei szinten indul el a folyamat, megállapítást nyer, feddhetetlen, szentéletű személy volt-e az illető, aki körül kultusz van kifejlesztőd. Ezután a megyéspüspök terjeszthet fel javaslatot a Szent-székhöz, ahol bizottság kezeli az ügyet. Ha a felterjesztéssel már érdemben foglalkoznak, megkezdődhet a csodák számbavételének és mérlegelésének a szakasza. A legutóbbi szentté avatott skót Agilvie János jesusúta mártír volt, akít katolikusként 1615-ben felakasztottak.

Sárközi Mátyás

VAN SZÜRET MINDEN ŐSZBEN! IDD A BORT!

(Babits Mihály)

- A bor nem részegsége teremtetett, hanem hogy az embert vigasztalja. A mértékletes borital léleknek és szűnek vidámsága: léleknek és testnek egészsége. Erre néztek a deákok, mikor a szőlőtőt csaknem életnek nevezték. A Szentírás is azt mondja, hogy mind Isten s mind emberek előtt gyönyörűsége a bor: de kiváltképpen a bűban, bánatban epedett szűvet vigasztalja, erősíti, vastagítja. - A bor-nak kevese mindenre hasznos, a soka árthatalmas.

Pázmány Péter

Október hónap a szűret s így a borok hónapja is. Egy éve ezeken a hasábokon megemlékeztünk az irodalomtörténetből ismert, híres-neves magyar szűreterekről. Illó, hogy ezúttal a borokról is ejtsünk néhány érdemi szót.

Vörösmarty sohasem felejtette el a főtí szűretereket s persze Fáy Andrásék borának ízét és eleget bosszankodott a pesti kocsmárosok ihatatlan, pancsolt bora miatt. Szerette ő a bort, értett is hozzá; csepp hja, hogy maga is nem lett szőlősgazda. Egyszer aztán - ez a költő bosszúja - megénekelte a rossz borokat. Ime, ROSSZ BOR című költeménye:

*Igyunk barátim, szomjas a világ,
Kivált a költő, aki tollal rág.
Hiszen mi írunk a jó Főtí dalt,
Igyunk meg hát ez átkozott italt.
Csapláros, méregkeverő!
Ne pislogj; jobb bort adj elő.
Cudar biz ez; de ám igyunk,
Hiszen magyar költők vagyunk.*

*Gyalázatos bor! Ilyet iddogál
Magyar hazánkban ifjú s agg szakáll,
Kívén a bölcsét meg a papot:
A költő versben lát csak jó napot.
Csapláros, méregkeverő!
Ne pislogj; jobb bort adj elő.
Cudar biz ez; de ám igyunk,
Hiszen magyar költők vagyunk.*

*Mondják: Egnél híres bor terem.
Verembe szűrik tán? Nem ismerem.
Megénekeltem harcait, borát,
S mind e napig nem láttam áldomást.
Csapláros, méregkeverő!
Ne pislogj; egrít adj elő.
Cudar biz ez; de ám igyunk,
Hiszen magyar költők vagyunk.*

Mi szép vagy kolna Ménes oldalán!
Borod setét mint a cigány ledny.
És benned a szív édes lángja ég.
Kuruc, tatár! Csak ilyen kéne még.
Csapláros, méregkeverő!
Ménes borából adj elő.
Cudar biz ez; de ám igyunk,
Hiszen magyar költők vagyunk.*

*Ki láta bort, zöldet, mint drágakő?
És hár aranyt, mely nyakba önthető?
Somló, Tokaj, halljátok a panaszt:
Fősvény hegyek! Nekünk nem szűrtök azt.
Csapláros, méregkeverő!
Legjobb borodból adj elő.
Cudar biz ez; de ám igyunk,
Hiszen magyar költők vagyunk.*

*Elég! Elég! Fejünk majd megszakad,
Szemünk boról és nyelvünk elakad.
Költőnek, oh hatalmas Hunnia,
Légy-éteit engedsz-e inmia!
Csapláros, méregkeverő!
Pusztúl, ne adj több bort elő.
Nagyon cudar, de drága volt:
Izleld meg érte a pokolt!*

*présház

Ez a vers nem várt hatást keltett országzserte. Lássuk, mit írt erről Eötvös Károly „A balatoni utazás vége” című munkájában:

A „Rossz bor” verse nekigerjedt néhány lelkes hazánkfia. - Micsoda? Hát a Szózat költője csak rossz bort ihassék? A hatalmas Hunnia az ő nagy költőjét légy-éteivel tartsa? A nélkül, hogy újságokban fecsegték volna róla: vidékünkint összebészelték lelkes hívei: küldjünk isteni italt a nagy költőnek.

Küldtek.

Eger éppen röstelte, hogy híres borát verembe szűrik el a nagy költő elől. Jó János küldött be Pestre jókora hordóval, de a leghíresebb borból. Tárkányi Béla

írt hozzá költeményt. A költemény is jó volt, de az egri bor mégis jobb volt.

Ménesről, Arad-Hegyaljáról is küldtek alkalmas mennységet. „Borod setét, mint a cigányledny!” Ilyen cigányledny bort küldtek, amelyben „a szív édes lángja ég”. Sárossy Gyula írt hozzá édes, kedélyes költeményt.

Tokaj el nem maradhatott. Egykori öreg barátom, Szemere Miklós, akkor még ifjú kedvvel és erővel, küldött egy hordót Vörösmartynak. Amikor meglátogattam, kéresemre mutatott is akkora hordót. Kincset ért. De sokkal többet a költeménye, amellyel a hordót útrabocsajtottam...

Érmelléke se maradt el. A három gróf Tisza-fiú, László, Kálmán és Lajos, akkor még gyermekek, küldték a nagy költőnek az érmelléki izelítőt. Szőnyi Pál írta hozzá a szép kísérő levelet.

Somlyónak se volt szabad elmaradni. Innen azonban nem a szőlősgazda küldött, hanem Zádor György, Veszprém vármegye kiváló jelese, Vörösmartynak zsenge ifjúkori s halálhú barátja. Zádor valamikor, mielőtt pápai tanár lett, Kemenesalján lakott, Somlyó közelében. Itt látogatta őt meg egyszer-kétszer Vörösmarty, innen ismerte a nagy költő Somlyó hegyét, borát... - Idáig Eötvös Károly.

Szó ami szó, a küldött borokra igazán nem panszankodhatott a nemzet kozorus költője. Mit tehetett volna egyebet, - engesztelésül és válaszul megírta most a JÓ BOR című költeményét. Egy részlet belőle:

*Kit illet e pohár,
Mely kézről kézre jár?
A hős Egert, Hevesnek fiait,
Te vagy Heves, kit felkőszöntök itt.
Boldog vidék! Egy holló szállta le,
S nem láttam: földed oly fekete.
Te hogy derítsd a költő asztalát,
Hozzá borodnak fűszerét adád;
Mégis van egy panasz, mely szűre hat:
Mért látom vérbe mártott tolladat?
Tollaidra - bár fehér vagy feketék -
Ellenség vére jobban ilenék.
Ki a magyar, ha még Heves sem az?
Mégis közötük gyűlölség hadaz.
De mit beszélek? It a bor,
Cséppjeiben hősök vére forr,
Igyunk: javuljon a beteg!
Ki ép, az Isten tartsa meg!*

*S e második pohár
Kinek nevére vár?
Egy új világ van Méneshegy alatt,
Mely gyors erővel cél felé halad.
Hegyen és síkon annyi ott a kincs:
Azt kérdezhetéd, hogy még mi nincs?
Végig fut rajt a jövevény Maros,
S bár nem mindig üdvös, mit vad árja hoz,
De büszke fejjel termő partinál
Egy ifjú város tündérképe áll.
Tűzpoint gyanánt függ e város zeme
S alatta áll az alföld szelleme.
Magyar szellem! Lobogj e városban:
Magas reménnyel néz felé a hon.
Csordultig a pohár, igyunk,
S az istennel álmodunk:
Éljen! Ki hátra nem marad!
Virulj fel ifjú szép Arad!*

*Kiért e lángpohár,
Fényes mint napsugár?
Nem folyt-e vér az ő Tokaj körül,
Hogy e bor végkép meg nem feketül?
Vagy tán arany jövednőt vár hazánk,
Azért mosoly Tokajnak vedve ránk?
Arany borod, tűzlelkű fiaid:
Hártsd el éjszak rémes árnyait.
S mért itt e tenger? Bodrogod, Tiszád
Törvényt nem ismer, és ez nagy hibád.
Sok víz ez ennyi borhoz. Ébren állj,*

PÁZMÁNEUM

380 év a papképzés szolgálatában

Bécs: Szeptember 6-án, szombaton ünnepséggel kezdte meg 2003-2004-es évét a gazdag múltra visszatekintő, 1619. január 10-én alapított Pázmáneum. Az eseményen jelen volt Mádl Dalma asszony, a köztársasági elnök felesége, Erdő Péter érsek, Magyarország prímása, Georg Zur érsek, Ausztria apostoli nunciusa, Ivan Ljavinec, Prága korábbi görög katolikus exarchája, Bíró László püspök és Barsiné Pataky Etelka nagykövet.

A Szentiskola 1953-ban adta át az ingatlant a bécsi érseknek. A szándék az volt, hogy meghúsiítsák a budapesti kommunista rezsimnek az épület eltulajdonítására irányuló törekvéseit. A Pázmáneum szomszédóságában lévő amerikai nagykövetség élt 1971-től 1975-ben bekövetkezett haláláig Mindszenty József hercegeprímás.

Christoph Schönborn érsek két évvel ezelőtt Paskai László bíborosnak adta vissza az épületet. Azok a teológusok laknak a Pázmáneumban, akik posztgraduális tanulmányokat folytatnak Bécsben. Itt kaphatnak elhelyezést azok az egyházi munkatársak is, akik Bécsben németül tanulnak.

Ünnepi beszédében Erdő Péter felidézte a Pázmáneum változatos történetét. Az alapító Pázmány Péter tudta: a 17. századi, széttrüredezett Magyarország számára létfontosságú, hogy magasan képzett, és mélyen hívő emberek munkálkodjanak az ország politikai és vallási egységének helyreállításán. Pázmány azzal a céllal alapította meg a papi szemináriumot (akkor az Annagasse-n), hogy a papnövendékek a nagyhírű bécsi egyetemen tanulhassanak.

Az itt folyó munkának II. József, a kalapos király vetett véget 1784-ben: a szemináriumban a süketnémák intézetét rendezte be. Az egyházi személyeknek el kellett hagyniuk a Pázmáneum akkoriban már a Postgassén működő épületét, és Pozsonyba kellett költözniük. Ez egészen 1804-ig tartott, amikor is az intézet ismét megnyithatta kapuit Bécsben.

A jelenlegi épületet, amely a Boltz-mangassén található, a 19. század végén gróf Széchenyi Miklós püspök, esztergomi kanonok építtette. Viktor Czigler tervei alapján igen gyorsan, 1899 nyaráról decemberig elkészült az épület, amelybe 1901-ben I. Ferenc József is ellátogatott.

A század első évtizedétől 1948-ig virágkorát élte az intézmény: csaknem nyolcszáz jelölt készülhetett fel ezekben az években a papságra.

1948 volt az utolsó év, amikor hivatalosan növendékek érkeztek Bécsbe, ök

*Hogy el ne rontson a víz és viszály.
De mit beszélek? It a bor,
Benn' a világok kinsze forr;
Nap a jövő, a múlt csak hold:
Több jó napot, mint mennyi volt! ...*

*S e végpohár kiért?
A tiszta szűz borért!
Amint leszállt fajunknak érdeme,
A hon borának úgy szállott becse.
Becsült, minden szennyfölt tiszta kéz,
Hú szorgalom, munkában éber ész,
Ész és erény lát vög s bő szűreter:
Butult gazság ad mérget bor helyett.
Dicőz hegyek! Hány ronda kéz habar
Gerezdekből bort, mely visszamar,
Mint a dióhéj eb, vagy kábít s gyötör,
Hogy kímbe fül a töle várt gyönyör.
Istenek büntetése rajtukot:
Nem issza senki maszlag borotok.
De mit beszélek? Jó bor ez,
Magyar kezekből csörgedez,
Kerüljön egyszer már a sor:
Magyar hon! És a tiszta bor*

Ilyen világ is volt valaha; a Reformkor, az ébredő fiatal Magyarország kora. 1844-et jegyezték akkor a kalendáriumok.

Szamosi József

azonban már nem térhetek haza, hogy gyakorolják papi hivatásukat. A Szentiskola 1953-ban a Bécsi Érsekség gondnokságára bízta a Pázmáneumot. 1963-ban szenteltek utoljára Pázmáneum-növendéket pappá.

Erdő Péter megköszönte a Bécsi Érsekségnek, hogy megőrizte, majd amikor lehetővé vált, visszaadta az ingatlant.

A jövőt illetően elmondta: A magyar egyház nem tudja megtölteni szeminaristákkal az épületet, mivel sajnos kevés a papnövendék. A háznak más funkciókat is be kell töltenie. Találkozáshely lehet például a Bécsben élő magyar csoportoknak, közösségeknek. Lehetőséget kínál arra is, hogy a magyar egyház találkozhasson az osztrák egyházzal és társadalommal. Így válhat a Pázmáneum az Esztergom-Budapesti Főegyházmege és a Magyar Katolikus Egyház bécsi nagykövetségévé, mondta Erdő Péter.

A Pázmáneum rektora, Csordás Eörs, protonotárius kanonok szolt a magyar és az osztrák szomszédoságról, amely az egyházra is érvényes, és amelynek a Pázmáneum szimbóluma. Köszönetet mondott továbbá az eddigi fenntartóknak.

KAP/MK

Szent István király Londonban

Londonban szeptember 6-án műsor est keretében, 7-én ünnepi szentmisevel emlékeztünk meg országalapító királyunkról, Szent Istvánról. Meghívott előadónk és főcelebránsunk Msgr. dr. Cserhádi Ferenc, németországi főlelkész volt, akit Msgr. Tüttő György angliai főlelkész mutatott be az ünnepelő közönségnek. A műsorban közreműködtek: Adlerné Kaiser Edit, Byrd Judit, Rostagni Csaba, Ferenczi Csilla és Gáspár Gyula.

„Szent Istvánra emlékezni magyar köteleesség, de ugyanakkor komoly felelősség, tetemrehívás is. Nem elég őt csak szánkkal tisztelni. Szent István mai ember, mai mondanivalókkal a közéletben, a munkahelyen, a családban, a magánéletben. Szent István emléke olyan értéket képvisel, amelyekre az európai integráció idején különösen nagy szükség van az Európai Ház építésében, az új korszak kezdetén éppúgy, mint egykor. A magyar kereszténynek számára Szent István király emlékezte valóban modernizációt jelent, társadalmi és személyes megújulást, azon értékes lelki, szellemi kincseink felidézését, amelyek eddig is nagyvá tették és a jövőben is nagyvá teszik az embert, népünket, országunkat, egész nemzetünket és Európát, amelyben élünk és élni akarunk, melyekkel országot és jövőt építhetünk Magyarországon, Európában és az egész világon” - hangoztatta Cserhádi Ferenc ünnepi beszédében. A szép számban összegyűlt londoni magyar közösség lelkes tapsal jutalmazta az előadást. Szombati Béla, londoni magyar nagykövet az ünnepi ebéd után beszédében Szent István örökségének szellemében utalt jövővi csatlakozásunk problémáira, terveire, reményeire az Európai Közösségben.

A. M., London

Keresztelő és elsőáldozás Hágában

A hollandiai Hágában Bakos Gergely atya Pannonhalmáról mondta júniusban a szentmisét, amelyen a Tetszelszky-Czibere házaspár első gyermekét Mátyás névre keresztelte. Ugyanakkor a rotterdami Robin, akit még annakidején Bakos atya készített fel az életre szóló ünnepre, elsőáldozáshoz járult.

A bencés rendi Bakos atya, aki belgiami tanulmányai idején gyakran misézett Hollandiában, most a kettős ünnepért jött el Pannonhalmáról közénk. A hágai magyar közösség ezt különösképpen értékelte.

Nicki Károly

HÍREK - ESEMÉNYEK

Ferences káptalan Szegeden

A szerzetesi életben a káptalan a közösség belső lelki megújulását mozditja elő, ami természetesen az idők jeleire adott konkrét válaszok átgondolásában is megmutatkozik. Az imaélet, a rendi nővendékek nevelése, a tanítás, a lelkipásztori szolgálat és a misszió olyan társadalmi környezetben válnak Krisztus szeretetének hatékony jelvé, ahol az elköteleződésre, a hiteles családi életre való képesség erőteljesen megfogyatkozott nemcsak Magyarországon, hanem világszerte. A szerzeteseknek úgy kell élniük, hogy közösségi életük és szolgálatuk prófétai jellé váljon minden jóakarató ember számára.

A kisebb testvérek rendjében, a ferenceseknél háromévente kerül sor káptalanra. A Kapisztrán Szent Jánosról nevezett Ferences Rendtartomány június 23-á és 27-e között tartotta ezt a fontos közösségi eseményt az idén 500 éves felszentelési jubileumát ünneplő szegedi ferences templomhoz tartozó kolostorban. A káptalant, ami a rendtartomány legfelsőbb döntéshozó szerve, kánoni látogatás (vizitáció) előzte meg februárban és márciusban, amit Kiss G. Barnabás OFM, kapuvári születésű, detroiti (USA) magyar plébános vezetett. Ő a rend általános főnökét, a miniszter generálisát nemcsak a vizitáció alatt, hanem káptaláni elnökként is képviselte és a választásokat vezette.

A káptalanan Magyar Gergely OFM hat évre tartományfőnöki, Varga-Berta Zsolt OFM pedig tartományfőnök-helyettesi megbízást kapott. A rendtartomány káptalanját megelőzte a Rend egészének Assisiben tartott pünkösdi káptalanja (május 25-június 21), ahol Várnai Jakabot - a kilencéves szolgálatát most befejező tartományfőnököt - a több mint 1600 fős ferences rend kormányzatába tanácsosnak, definitor generálisnak választották. Ezt a központi, római hivatal a magyar testvérek közül legutóbb Schrotty Pál atya töltötte be 1933 és 1939 között.

A szegedi káptalan alatt a török időkben is folyamatosan működő, most jubiláló templomban és kolostorban Gyulay Endre szeged-csanádi megyéspüspök és Majnek Antal OFM munkácsai megyéspüspök is együtt imádkozott a testvérekkel, hogy belső megújulásuk nyomán krisztusi reményt és örömet vihessenek az emberek közé.

Kiss Barnabás OFM

SZÁJRÓL SZÁJRA

Október 6-ra

„Utolsó lettem, aki (a harcban) mindig elül szoktam járni.” Ezt mondta Damjanich 1849. október 6-án az aradi bitófák alatt, miután hét hős bajtársának vértanúhalálát végignézte.

Sokáig hitték, hogy valóban Damjanichot hagyták a kilenc mártír közül utolsónak. A tévedést az a hiteles közlés oszlatta el, melyet Tiszti Lajos - Tiszti (Reiner) Lajos, az „Alföld” szerkesztője, Arad város levéltárosa - adott a kivégzésről a „Honvédmenház Könyve” 1870-ben megjelent kiadásában. Közlése Szujánszky Euszták minorita atya, a vértanúk egyik gyóntatója beszámolóján alapszik. Ő ismertette, hogy a kilencedik vértanú gróf Vécsey Károly tábornok volt, Damjanich Jánost nyolcadiknak végezték ki. Mikor a porkoláb (börtönőr) lezállította a szekérről, melyen tört lábbal ült, hogy az akasztófa alá kísérelje, Damjanich János azt mondta: „Már azt hittem, hogy én leszek az utolsó; pedig a csatákban

A Semmelweis Kórus Münchenben

Az Isar-jobbparti Klinikum templomában, az intézményi segélyegyesületnek meghívására, játékos célú hangversenyt adott a budapesti Semmelweis Kórus 2003. augusztus 21-én. A Kórust 1946-ban a László kórház orvosai, ápolói és alkalmazottai alapították, a Semmelweis nevet 1989-ben vették fel. A tagok életkora 18 és 67 között van. Mindannyian elkötelezve érzik magukat a zene, természetesen elsősorban a kórusművek megismertetésének, népszerűvé tételének.

Évente mintegy 30-35 fellépésük mutatja mennyi szabadidőt áldoznak munkájuknak. Külföldi útjaik közül a finnországi, görögországi, franciaországi, ausztriai és természetesen a németországi kell megemlíteni. Repertoárjuk felöleli a nemzetközi és magyar világi kórusművek kínálatát, de egyházi-zenei művek, spirituálisok is gazdagítják fellépéseik műsorát.

Ramsay Győző

Kitüntetés

Engel György - Edmund Stoiber bajor miniszterelnökkel

Lapunk fotóriporter munkatársát, Engel Györgyöt, a Máltai Szeretetszolgálat áldozatos munkájának elismeréseként magas kitüntetésben részesítette. Az ünnepélyes átadásra a Máltai Szeretetszolgálat müncheni központjában került sor világi és egyházi méltóságok, köztük lapunk főszerkesztőjének, Cserháti Ferencnek jelenlétében. Georg Engel mint újságíró, fotóriporter több magyar és német lapnak dolgozik, ezen kívül fáradhatatlanul szervezi a magyar-bajor kapcsolatok elmélyítését szolgáló rendezvényeket, kiállításokat, lakóhelyén pedig a Keresztényszociális Unió gyűléseit. Több kalandregénye is megjelent, amelyeket a Frankfurti Nemzetközi Könyvvásáron is kitüntettek. Az ÉLETÜNK szerkesztősége szívóbb gratulál megérdemelt máltai kitüntetéséhez.

A szerkesztőség

Állami Levéltár Washington

A washingtoni Állami Levéltárban kutatók megtalálták Giovanni Battista Montini, a későbbi VI. Pál pápa egy 1944-ben kelt nyilatkozatát, amelyben ígéretet tett a Szentek Tokióban és Berlinben működő diplomatai jelentéseinek részleges továbbítására az Egyesült Államok kormányához. Mint a milánói Corriere della Sera című napilap írja, a későbbi pápa két évtizeden át működött együtt az amerikaiakkal. Kezdetben tájékoztatta őket a még náci megszállás alatt álló észak-olaszországi fejleményekről is. Később egyike lett Washington legfontosabb segítőitársainak a kommunizmus európai terjedése elleni küzdelemben. A lap szerint Montini azért szánta rá magát az együttműködésre, mert attól tartott, hogy a háború után kommunista kormány kerül hatalomra Rómában.

Olasz katolikusok Riminiben

Az olasz katolikusok Riminiben tartott nagygyűlésén felszólították az Európai Unió vezetőit, hogy ne fogadják el jelenlegi formájában az EU alkotmánytervet, mert az nem tartalmaz utalást földrésünk keresztény lelkületére. Frattini olasz külügyminiszter ígéretet tett, hogy a római kormány - mint az Európai Unió soros elnöke - latva veti tekintélyét az alkotmány kiegészítése érdekében. A római LA STAMPA című újságnak adott nyilatkozatában Frattini hangsúlyozta, hogy Berlusconi miniszterelnök egyik fő feladatának tekinti szövetségesek toborzását az alkotmány-módosítás támogatásához, mert csak így képzelhető el Európa keresztény gyökereinek felvétele a nemrég kidolgozott uniós alkotmányba.

Lozott ikonok

Mihail Svidkoj orosz művelődésügyi miniszter bejelentette, hogy a kormány visszaad az ortodox egyháznak több, mint 200 nagy értékű ikont. Svidkoj szerint a szentképeket tönkretett épületek, vagy renovált templomokban kellene kiállítani. Az ikonok még a 60-as és 70-es években tűntek el ortodox templomokból, és tüntetek fel-főként olaszországi régiségkereskedésekben. A római kormány a nyár elején az UNESCO közvetítésével visszaszármaztatta a bizonyíthatóan lozott ikonokat Moszkvába. A lozott régiségek felkutatásával foglalkozó római bizottság szerint az elmúlt években közel ezer értékes orosz ikonnak sikerült nyomára bukkanni, és közülük már 220-at visszaszármaztattak.

Makvári György

Elhunyt Sörös Antal 1945-2003

1945. május 4-én született Gunarason (Bácskában) magyar nemzetiségű szülőktől. Az elemi iskolát szülőfalujában végezte, majd 1961-1965-ig Zágrábban, illetve Szabadkán a „Paulinum” papnevelő intézetben. 1965-1966-ban a hadseregben szolgált. 1966-1972-ig a zágrábi Hittudományi Egyetemen tanult, ahol 1972-ben diplomát szerzett. 1972. június 29-én Szabadkán szentelte pappá Zvekanović Mátyás püspök. Két hónapi adai káplánkodás után három évig 3 szórvány plébániát vezetett: Cservenkán, Szivácon és Vepřodón. 1975-1977-ig Tóthfalu és Orom lelkipásztor volt. 1977. október 1-től 1991. dec. 31-ig Adán a szabadkai egyházmegye egyik legnépesebb (kb. 10.500 lélek) plébániáját vezette. 1989-ben Pénzes János püspök kinevezte gazdasági vikáriusnak.

1992. január 4-én egészségi okok miatt megbízatásairól lemondott, Németországba távozott gyógykezelésre, az Augsburgi egyházmegyébe német nyelvű pasztorációban dolgozott: Ettembeuren-ben és Günzabachban, 1997-1999-ig az augsburgi magyarok lelkesi szolgálatát is ellátta. 1999. dec. 15-én visszatért egyházmegyéjébe, 2000. jan. 7-én plébánosi kinevezést kapott a kelebiai Apostolok Oszlászáról elnevezett plébániára. Itt dolgozott augusztus 11-én hirtelen bekövetkezett haláláig. Adán helyezték örök nyugalomba. R. I. P.

Cserháti Ferenc

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

LYON

A keresztiség szentségében részesültek: MOLNÁR Timót Lyonban; REYNARDUD Cinthia Tázlari Ildikó unokája, Chaussen-ban; LOSÓ Sandra és Jordan Echirolles-ban; ARANEGA Morgan, Patrice és Gedeon Christele lánya Lyonban; GABARRIN Morgan, Hegedűs Józsefné - Bidí néni - úkunokája Aoste-ban.

Az örök hazába költöztek:

SZEKELY Jenő, 49 éves, La Tour du Pin-ben; NAGY Edgár, 91 éves Lyonban; HORVÁTH Jolán, Mère Bernadette Orsolyita nővér, 95. évében, St Didier en Velay-ben; VASZARI Katalin ferences Mária misszionárius nővér, 94 éves, Cambon les Bains-ben; BIRÓ Ákosné, szül. Schéda Ida, 96 éves korában, Grasse-ban; TÓTH Miklós, 79 éves, Cannes-ban; GAZSÓ László, 66 éves, Goncelin-ben; KISS László, 76 éves, Ruy-ben; KOVÁCS Jánosné, szül. Kalauz Anna-Mária, 77 éves, Ecullay-ben; V. SZENTISTVÁNYI László, 82 éves, Nizzában; HOLZEISEN Éva, 41 éves, Lyonban; FELKER Jánosné szül. Debella Julianna, 75 éves, Bourgojn Jallieubon; SEULITY Iván, 64 éves, Aix les Bains-ben; LABORCZ Istvánné, szül. Weinlich Vilma, 90 éves, Grasse-ban; FÜRI László, 80 éves, Grenoble-ban. Nyugodjanak békében!

MÜNCHEN

Keresztések: Hajdú Isabella Noémi, H. Pál és Zsuzsanna kisleánya június 1-én, **Prant Emma Theres,** L. Christian és P. Miriam Theres kisleánya július 12-én a Damenstift-templomban, valamint **Mészáros Alisa Maria,** M. Zoltán György és L. Edit Mária kisleánya szintén július 12-én a misszió házi kápolnájában részesültek a keresztiség szentségében

Halottak: Daczó Mária, 72 éves korában hunyt el, temetése május 12-én a müncheni Perlacher-Forst-temetőben, **Tölgyesi Mária,** 86 éves korában hunyt el, temetése július 4-én a müncheni Nordfriedhofban volt. Nyugodjanak békében!

Lénárd János halálára

Augusztus közepén rövid szenvedés után távozott az élők sorából a müncheni magyar kolónia alighanem legidősebb tagja, Lénárd János Magyarországon született 1905-ben elzászi és osztrák szülők gyermekeként. Az idegenforgalom vonzotta, így tanulmányait Budapesten, majd Rómában és Párizsban végezte. Nagy segítségére volt nyelvtudása, aminek következtében 5 nyelven beszélt anyanyelvi szinten. A világháború kirobbanása Párizsban érte. A náciizmus áldozataként hosszú éveken át szenvedett koncentrációs táborokban. A háború után a frissen alakult ENSZ menekültügyi munkatársaként számos hontársának tette lehetővé a kivándorlást a tengeren túlra. A bajorországi Weilheimben letelepedett Horthy-családot is ő segítette hozzá, hogy Portugáliában találjon végre otthonra. Az áttelepülés előkészítéséhez nélkülözhetetlen, ám a megszállt Németországban csaknem lehetetlen ki- és belépési engedélyeket is Lénárd János szerzte meg a kormányzó nény, Károlyi Consuela számára. Később ismét Párizsba költözött, ahol feleségül vette a Magyarországról a háború borzalmai elől elmenekült Angélt, aki a Dior-divatruház világhírű manókenje lett. Az ötvenes években - immár feleségével együtt - újra vándorbotort vett a kezébe és átköltözött az Egyesült Államokba, ahol a hetvenes évek közepéig az egyik legtekintélyesebb utazási ügynökséget vezette New Yorkban, majd Floridában. A transzatlanti idegenforgalom elmélyítése terén szerzett érdemeiért a francia kormány a Chevalier Merite Touristique érdemrenddel tüntette ki. Családi okokból költözött Münchenbe, de itt sem vonult mindjárt nyugalomba, hanem éveken át foglalkozott az idegenforgalom felnövekvő nemzedékének tanításával.

Vincze András

Ramsay Győző

